

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 206g/2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (12) din
Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte
prestații de asigurări sociale

CHIȘINĂU

20 decembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 19 decembrie 2018,
Înregistrată pe aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 20 decembrie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (12) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004, ridicată de către dl avocat Radu Cezar Crețu, în dosarul nr. 3a-1109/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 19 decembrie 2018, de către un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Lidia Bulgac, Silvia Gîrbu și Grigore Dașchevici), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 18 ianuarie 2018, dna Cristina Șontea a înaintat o acțiune în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea parțială a unei decizii de calculare și de acordare a indemnizației de maternitate. Reclamanta a solicitat recalcularea cuantumului indemnizației de maternitate și achitarea diferenței restante.

4. Prin hotărârea din 8 mai 2018, Judecătoria Chișinău, sediul central, a respins cererea de chemare în judecată. Această hotărâre a fost contestată cu apel.

5. În cadrul procedurii apelului, avocatul Radu Cezar Crețu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (12) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. Acest articol prevede că baza de calcul a indemnizației de maternitate pentru femeile asigurate care nu au realizat stagiul de cotizare stabilit de lege o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I

de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real.

6. Prin încheierea din 15 noiembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

„[...]”

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale sunt următoarele:

Articolul 6 Condițiile de acordare a prestațiilor de asigurări sociale

(1) Asigurații au dreptul la prestații de asigurări sociale dacă au un stagiul total de cotizare de cel puțin 3 ani.

(2) Asigurații care au un stagiul total de cotizare de până la 3 ani beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiul de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului.

(3) Asigurații care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă pe durată determinată, inclusiv cei care muncesc la lucrări sezoniere, beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă au stagiul de cotizare specificat la alin.(1) sau (2) ori de cel puțin 12 luni, realizat în ultimele 24 de luni anterioare producerii riscului asigurat.

[...]"

Articolul 7

Baza de calcul a indemnizațiilor de asigurări sociale

„[...]

(12) Baza de calcul a indemnizației de maternitate pentru femeile asigurate care nu se încadrează în niciuna dintre condițiile prevăzute la art. 6 alin. (1), (2) și (3) din prezenta lege o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real în vigoare la data producerii riscului asigurat, la locul de muncă de bază al femeii asigurate.

[...]"

DREPT COMPARAT

9. În 2012, Comisia Europeană a elaborat un studiu comparat cu privire la sistemele de securitate socială din statele Uniunii Europene. Acest studiu a fost elaborat sub forma mai multor ghiduri care oferă descrieri generale ale mecanismelor de securitate socială din fiecare stat membru al Uniunii.

10. În Bulgaria, femeile asigurate au dreptul la o prestație pentru sarcină și naștere, în locul salariului lor, în cazul în care au contribuit cel puțin 12 luni la sistemul public de asigurare.

11. În Belgia, femeile salariate au dreptul la prestații de maternitate (*indemnité de maternité/moederschapsuitkering*). Pentru a beneficia de aceste prestații, salariatele trebuie să aibă plătite contribuții pe parcursul a cel puțin șase luni.

12. În Ungaria, prestația pentru sarcină și naștere se plătește femeilor care, în cei doi ani premergători nașterii copilului, au avut asigurare de sănătate timp de cel puțin 365 de zile.

13. În Lituania, prestațiile de maternitate sau de paternitate sunt disponibile pentru persoanele asigurate care au contribuit la sistemul public de asigurare cel puțin 12 luni pe parcursul ultimelor 24 de luni.

14. În Franța, pentru a obține indemnizația de maternitate, femeia asigurată (sau persoana asigurată în a cărei asigurare aceasta a fost inclusă) trebuie să aibă plătite contribuții cel puțin 10 luni înainte de data preconizată a nașterii.

15. În Grecia, pentru a beneficia de alocația de maternitate, femeia asigurată trebuie să fi contribuit la bugetul de asigurări cel puțin 200 de zile în ultimii doi ani înainte de nașterea copilului și să fi încetat efectiv lucrul.

16. În Portugalia, persoanele care sunt inapte de muncă temporar din cauza unui risc clinic în timpul sarcinii, a întreruperii sarcinii, a unor riscuri specifice în timpul sarcinii, a nașterii copiilor, a adopției, a îngrijirii copiilor

minori sau cu handicap, a îngrijirii copiilor cu handicap sever sau bolnavi cronic sau a nașterii nepoților pot beneficia de anumite prestații de asigurări sociale. Pentru a obține o indemnizație pentru riscurile enumerate, persoana asigurată trebuie să contribuie pentru o perioadă de cel puțin șase luni la sistemul public de asigurări sociale.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

17. În motivarea sesizării, autorul a menționat că, potrivit dispozițiilor legale contestate, pentru femeile asigurate care nu au realizat stagiul de cotizare de 9 luni în ultimele 24 de luni de până la data nașterii copilului, baza de calcul a indemnizației de maternitate o constituie cuantumul unui salariu tarifar pentru categoria I de salarizare în sectorul bugetar sau, după caz, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real. Astfel, acesta consideră că femeile care nu au realizat acest stagiul de cotizare ar fi discriminate în raport cu alte categorii de femei (*i.e.* femeile care au realizat acest stagiul și femeile care se află la întreținerea soțului). Autorul excepției susține că această categorie de femei ar trebui să beneficieze de indemnizația de maternitate în mod proporțional cu contribuția realizată.

18. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 16, 47 și 49 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004, ține de competența Curții Constituționale.

21. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl avocat Radu Cezar Crețu, în dosarul nr. 3a-1109/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Excepția este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

22. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 7 alin. (12) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

23. Curtea a reținut în jurisprudența sa anterioară că garanțiile sociale nu au un caracter absolut, iar legislatorul are competența de a stabili condițiile exercitării drepturilor sociale (HCC nr. 6 din 9 februarie 2017). De asemenea, Curtea a menționat că impunerea de către legislator a unui stagiul de cotizare pentru obținerea unei prestații de asigurări sociale nu este neconstituțională *per se*. Într-un domeniu ca cel al asigurării sociale, care implică luarea unor decizii de natură politică și socială de către legislator și

în care trebuie să efectueze aprecieri complexe, acesta se bucură de o anumită discreție. Totuși, exercitarea acestei discreții nu este exclusă în totalitate din sfera controlului efectuat de către Curtea Constituțională. Acest control presupune să se verifice dacă legislatorul nu a depășit limitele acestei discreții (HCC nr. 29 din 22 noiembrie 2018, §§ 54, 55).

24. Curtea observă că indemnizația de maternitate se acordă pentru survenirea riscului asigurat – nașterea unui copil. Acesta nu este un eveniment aleatoriu, ci unul care poate fi controlat, iar survenirea lui depinde de voința persoanei asigurate. Producerea acestuia poate fi planificată, inclusiv după realizarea stagiului de cotizare prevăzut de lege.

25. De asemenea, Curtea notează că, spre deosebire de alte riscuri asigurate, care conduc la pierderea totală a capacității de muncă, nașterea unui copil conduce doar la o incapacitate temporară de muncă. În acest caz, femeile asigurate care vor continua să contribuie la sistemul public de asigurări sociale vor putea să beneficieze, ulterior, de alte prestații de asigurări sociale (e.g. pensia pentru limita de vârstă). Mai mult, potrivit dispozițiilor legale contestate, chiar și în lipsa realizării stagiului de cotizare, femeile asigurate vor primi indemnizația de maternitate, doar că baza de calcul va fi alta. Acestea nu contribuie la sistemul public de asigurări sociale doar pentru obținerea unui anumit quantum al indemnizației de maternitate (a se vedea, a *contrario*, HCC nr. 29 din 22 noiembrie 2018, § 56, în care Curtea a reținut că pierderea totală a capacității de muncă din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiu minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate).

26. Având în vedere cele menționate, Curtea nu poate reține argumentul autorului potrivit căruia femeile care nu au realizat stagiul de cotizare prevăzut de lege ar trebui să beneficieze de indemnizația de maternitate în mod proporțional cu contribuția realizată.

27. De asemenea, Curtea nu poate reține nici argumentul cu privire la pretinsa discriminare a femeilor care nu au realizat stagiul de cotizare în raport cu alte categorii de femei (i.e. femeile care au realizat acest stagiul și femeile care se află la întreținerea soțului). Interesul femeilor care nu au realizat stagiul de cotizare de a obține plata în discuție în aceleași condiții ca cele ale femeilor care au realizat acest stagiul sau cu femeile care se află la întreținerea soțului trebuie să cedeze în fața interesului public de a garanta solidaritatea în sistemul de asigurare socială (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea Curții Europene în cauza *Belli și Arquier-Martinez v. Elveția*, 11 decembrie 2018, § 111). Potrivit articolului 3 lit. c) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale, principiul solidarității sociale, inter și intragenerații, presupune că participanții la sistemul public își asumă conștient și reciproc obligații și beneficiază de dreptul de prevenire, de limitare sau de înlăturare a riscurilor sociale prevăzute de lege. În prezenta

cauză, incidența principiului solidarității în sistemul de asigurare socială se manifestă prin faptul că femeile asigurate nu contribuie la sistemul public doar pentru obținerea în favoarea lor a unui anumit quantum al indemnizației de maternitate, ci și pentru asigurarea altor categorii de persoane cu mijloace de existență (e.g. persoane cu dizabilități, pensionari etc.).

28. Mai mult, Curtea observă că în rândul statelor europene pare să existe un consens cu privire la reglementarea unui termen obligatoriu de contribuie la sistemul de asigurări sociale pentru a putea beneficia de prestații contributive de maternitate (cu privire la importanța existenței unui consens în argumentarea juridică de drept constituțional european, a se vedea, ca autoritate recentă, cauzele *Inseher v. Germania* [MC], 4 decembrie 2018, § 86, și *Belli și Arquier-Martinez v. Elveția*, 11 decembrie 2018, § 109).

29. Prin urmare, Curtea conchide că excepția de neconstituționalitate este nefondată și, deci, inadmisibilă.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 7 alin. (12) din Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004, ridicată de către dl avocat Radu Cezar Crețu, în dosarul nr. 3a-1109/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 20 decembrie 2018

DCC nr. 166

Dosarul nr. 206g/2018